

ІЗОВІТ Т.Л., НАУМЕНКО І.П.

Українська асоціація підприємств легкої промисловості
«Укрлегпром»

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО РИНКУ ВИРОБНИЦТВА ШКІРИ

Аналіз виробничих та зовнішньоекономічних показників шкіряної галузі легкої промисловості.

Ключові слова: шкіряна промисловість, виробництво шкіри, експорт, імпорт, середня ціна, митна вартість, Митний кодекс, конкурентоспроможність.

TENDENCIES OF UKRAINIAN MARKET DEVELOPMENT OF LEATHER GOODS

IZOVIT T., NAUMENKO I.

Ukrainian Association of Light Industry "Ukrlegprom"

An analysis of operating performance and indicators on export performance in clothing & textile industry.

Keywords: leather industry, production of leather, export, import, average price, customs value, Customs Code, competitiveness.

Однією з галузей легкої промисловості є шкіряна промисловість, яка базується на механічній та фізико-хімічній обробці шкіри тварин. В Україні обробка шкіри є традиційним древнім ремеслом, що відоме з часів Київської Русі. Пройшовши довгий шлях розвитку, шкіряне виробництво нині використовує передові досягнення науки, техніки й новітні технології. До шкіряної галузі, відповідно до КВЕД, відносяться деякі види економічної діяльності 15 розділу «Виробництво шкіри, виробів зі шкіри та інших матеріалів», зокрема:

- вичинення та фарбування хутра; трансформація шкур дубленням і в'яленням (термообробленням) та виробництво шкіри для кінцевого споживання;

- виготовлення подібної продукції з інших матеріалів (штучної шкіри або її замінників), а також виробів з них, таких як гумове взуття, текстильні валізи тощо. Продукцію, виготовлену із замінників шкіри, також уключено до цього розділу, оскільки її виготовлено подібним чином, що і шкіряні вироби (наприклад, валізи), і зазвичай із застосуванням такого ж устаткування [1].

Виробництво первинної сировини для шкірпереробних підприємств, зосереджене у районах тваринництва, де шкіряна сировина є побічним продуктом при виробництві м'яса. Асортимент шкірсиловини дуже

різноманітний, частково виробляється в Україні у незначних обсягах і видах. Через дефіцит української сировини, викликаний скороченням поголів'я ВРХ (з 25 млн. у 1990 р. до 4,3 млн. у 2014 р.), шкірсиловина переважно завозиться по імпорту і в подальшому широко використовується для виробництва продукції у різних сферах, в тому числі у виробництві шкіряних товарів і взуття. Продукція шкіряної галузі має досить широкий асортиментний ряд: тверді шкіряні товари — для підшов та інші частини шкіряного взуття, м'які шкіряні товари — переважно хромові, також лимарно-сідельні вироби, одяг, галантерейні вироби, технічні шкіри тощо. До виробництва шкіряної промисловості належать підприємства, що виробляють штучні м'які і тверді шкіри, штучні хутра. Постачальником синтетичних матеріалів є хімічна промисловість.

В Україні більше двох десятків підприємств з виробництва натуральної шкіри, основними з яких є: ПАТ «Чинбар», ТОВ «Слава», ПАТ «Возко», ТОВ «В-центр», ТОВ «Українська шкірпереробна компанія», ПАТ «Шкіряне підприємство «Світанок», ТОВ «Шкірзавод «Велес», ТОВ «Спілловер», ТОВ «Світ шкіри», ТОВ «Томіг» та ін. Аналіз виробничих та зовнішньоекономічних показників шкіряної галузі легкої промисловості протягом 2008-2015 років в

частині виробництва шкіри засвідчив негативні тенденції її розвитку. Обсяги виробництва шкіри дубленої та шкіри, додатково обробленої після дублення зі шкур ВРХ з року в рік зменшувалися.

У 2014 році було вироблено 8,1 тис.тонн дублених шкір із шкури ВРХ, що у 3,8 раза менше, ніж вироблялося у 2008 році. За I півріччя поточного року вироблено 3648 тонн даної продукції, що на 15,2% менше порівняно з аналогічним періодом 2014 р[3].

Виробництво шкіри, додатково обробленої після дублення зі шкур ВРХ також скоротилося у 3,1 раза до 2008 року і становило у 2013 році лише 1,5 млн.м2. З 2014 р. Держслужба статистики не надає інформацію за даною позицією (рис.1).

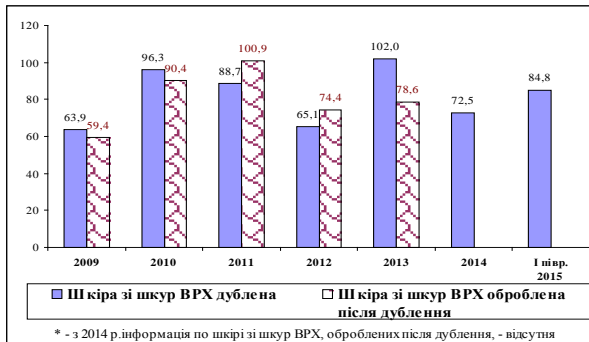

Рис.1 Динаміка виробництва шкіри, % до попереднього року

Впродовж 2008-2015 років експортна динаміка за позицією 4104 УКТЗЕД була негативною. У 2014 році Україною було експортовано 16,7 тис.т дублених шкір із шкур ВРХ, що на 28,4% менше, ніж у 2008 році. У поточному році експорт скоротився ще майже на 30%, порівняно з I півріччям 2014 року і склав 6,4тис.т. Імпортування дублених шкір в Україну також зменшилося, зокрема різкі спади імпорту відбулися у 2009 та починаючи з 2013 року (рис.2).

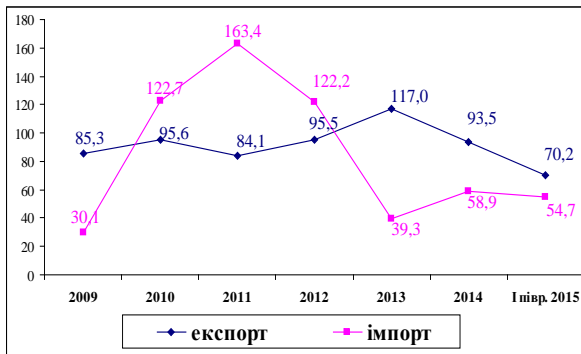

Рис.2 Динаміка експорту та імпорту дубленої шкіри із шкур ВРХ, код 4104, % до відповідного періоду попереднього року

Так у 2014 році в Україну завезено лише 361,2 тонни таких шкір, що склало лише 17% до рівня 2008 року. За I півріччя 2015 року імпорт дублених шкір збільшився у 1,5 раза, порівняно з відповідним минулорічним періодом і склав 84,6 т. Зауважимо, що експорт дублених шкір з України традиційно більший, ніж їх імпорт. Однак, якщо у 2008 р. експорт перевищував імпорт в 11 разів, то у 2014 р цей показник досяг 46 разів, а за I півріччя 2015 р. – 75 разів.

У поточному року Україна експортувала до європейських країн майже 94,2% обсягів дубленої шкіри із шкур ВРХ (код 4104 УКТЗЕД), з них - левову частку до Італії - 77,5%, до Іспанії – 8%, до Польщі – 4,6%, до Португалії – 2,4%, у незначних обсягах (менше 1%) до Словаччини, Румунії та Німеччини. Решта – 5,8% дублених шкір вивезено в країни Азії, зокрема в Індію (2,6%), Туреччину (2,1%), Китай (1,1%) (рис.3).

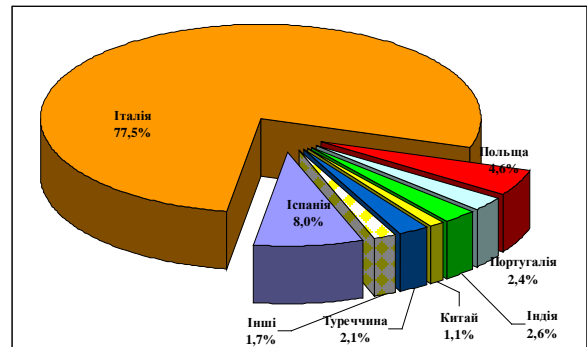

Рис.3 Географічна структура експорту у 2015р. дубленої шкіри із шкур ВРХ (4104 УКТЗЕД), %

Середня експортна ціна дублених шкір (4104 УКТЗЕД) за 5 місяців 2015 року становила 3,0 дол. США за кг. За країнами світу експортні ціни на дану продукцію змінювалися від 0,67 дол.США для Китаю до 6,5 дол.США за кг – для Польщі (рис.4).

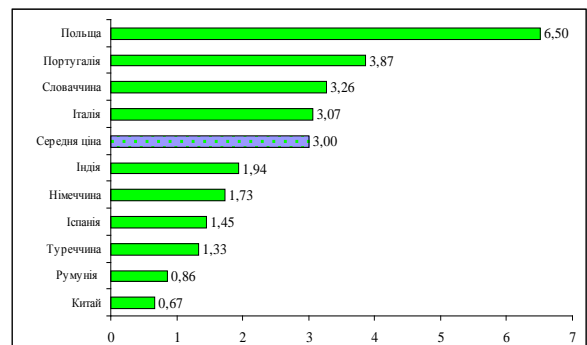

Рис.4 Експортна ціна дубленої шкіри із шкур ВРХ у 2015 р. (4104 УКТЗЕД), дол.США/кг

Динаміка обсягів експорту та імпорту шкіри, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД) впродовж 2008-2015 років змінювалася неритмічно (рис.5).

У 2013 році спостерігалось нарощування експорту на 18,7% проти попереднього року, однак надалі у 2014 р. відбулося скорочення на 3,9% і за I півріччя 2015 р. – на 1% проти аналогічних попередніх періодів. У поточному році експортовано 371,2 м2 даної шкіри на суму 10,2 млн. дол. США. Протягом останніх трьох років спостерігалось також зменшення імпорту даної групи товарів (на 12,9% у 2013 р., на 2% - у 2014 і на 4,4% за I півріччя 2015 р. порівняно з відповідними періодами попередніх років).

Так, обсяг імпорту шкіри, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД) за I півріччя поточного року склав майже 2,2 тис.м2 на суму 41,3 млн.дол.США.

Відмітимо, що імпорт кількісно перевищує експорт по даній товарній позиції у 5,8 раза.

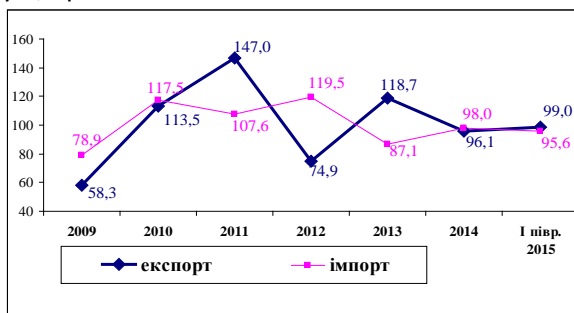

Рис.5 Динаміка експорту та імпорту шкіри із шкур ВРХ обробленої після дублення, код 4107, % до відповідного періоду попереднього року

Географія експортування шкіри, обробленої після дублення, з України у 2015 році виглядає наступним чином: 87,8% від обсягу - експортовано до країн Європи, 11,1% - до країн СНД, 0,6% - до Америки та 0,4% - в Азію (рис.6).

Зокрема, найбільші поставки шкір (4107) у поточному році здійснено до Польщі - 71,4%, Італії – 15%, Російської Федерації – 9%, Білорусі – 2%, у невеликих обсягах до Данії, Румунії, Німеччини, Угорщини, Чехії, США та інших країн. Зауважимо, що експорт до європейських країн здійснюється переважно на умовах переробки давальницької сировини.

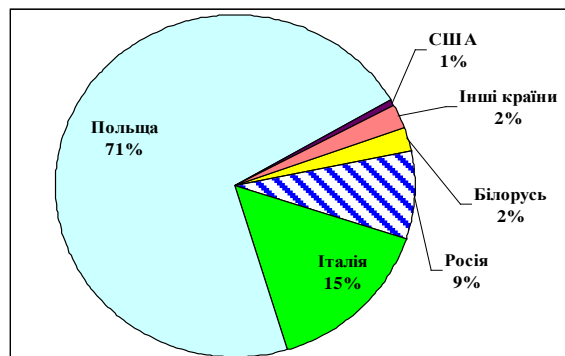

Рис.6 Географічна структура експорту у 2015 р. шкіри, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД), %

Діапазон експортних українських цін на шкіру зі шкур ВРХ, додатково обробленої після дублення (код 4107 УКТЗЕД), варіюється в межах від 5,3 до 45,1 дол. США за кг залежно від країни. Середня ціна експорту за 5 місяців 2015 року по даній товарній групі склала 27,5 дол. США за кг. (рис.7).

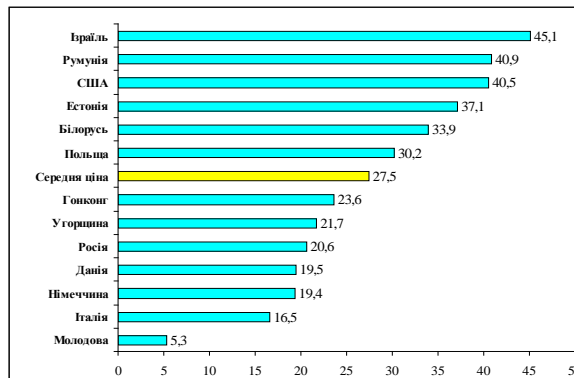

Рис.7. Експортна ціна шкіри із шкур ВРХ, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД) , дол. США /кг.

Найбільшими імпортерами в Україну шкіри, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД), за результатами роботи у 2015 році, є наступні країни: Італія - 37,3% від загального обсягу імпорту даної продукції у натуральному вираженні, Польща – 25,9%, Російська Федерація – 9,7%, Індія – 4,2%, Китай - 3,8%, Білорусь – 2,9% та інші (рис.8).

Питома вага імпорту за давальницькою схемою становить 76%. Серед країн-імпортерів шкіри 4107 стовідсотковими давальцями є Данія, Румунія, Угорщина, Південна Африка, Домініканська Республіка, а також Польща - на 99%, Італія – на 91,3%, Індія – на 27,4%.

Ціна імпортованої давальницької сировини коливається в межах від 10,06 (Румунія) до 30,58 дол.США за кг (Польща).

У поточному році найбільші поставки шкіри 4107, ввезеної в Україну для торгівлі (за виключенням давальницької сировини), здійснено з Росії (39,8% від загального обсягу імпорту), Китаю (15,2%), Італії (13,6%), Індії (12,6%), Білорусі (12%), Туреччини (5,6%).

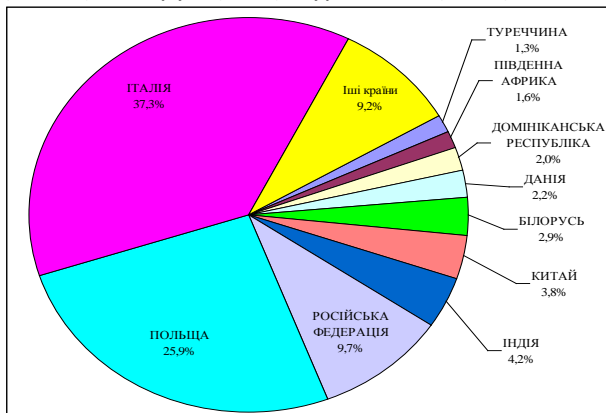

Рис.8 Географічна структура імпорту у 2015 р. шкіри, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД), %

Середня ціна імпорту шкіри із шкур ВРХ, обробленої після дублення, ввезених у 2015 р. для торгівлі становить 9,57 дол.США за кг, причому мінімум – 1,71 дол. за кг шкіри, завезеної з Китаю, і максимум -19,66 дол.США – з Італії (рис.9).

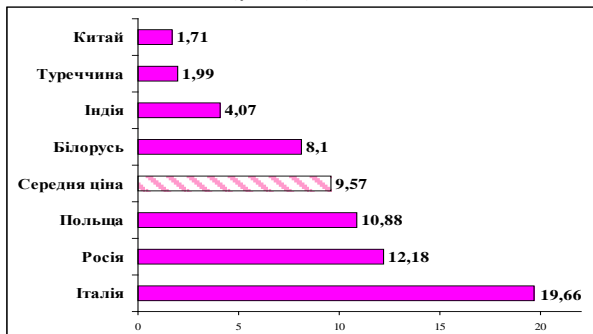

Рис.9 Ціна імпорту для торгівлі шкіри із шкур ВРХ, обробленої після дублення (4107 УКТЗЕД), дол.США/кг

Одним із ключових чинників, що стримує розвиток шкіряної галузі є дефіцит вітчизняної шкірсировини та значна вартість імпортованої. Останнім часом у національних шкірпереробних підприємств виникають проблемні питання щодо підтвердження вартості розмитнення імпорту сировини відповідно до представлених ними митних декларацій. Митниця часто пропонує встановити орієнтовну середньозважену ціну, розраховану за період за даними митної бази, яка, як правило, є вищою, ніж

контрактна ціна товару, оскільки не враховує цінові тенденції на зарубіжних ринках сировини у певний момент часу та бізнесові стосунки між експортером та імпортером, які можуть передбачати знижки або інші особливі сприятливі умови для зниження цін.

Нині Асоціація «Укрлегпром» стурбована негативним дисонансом у суспільстві, викликаним запровадженням постанови Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 року №724 «Про використання у системі управління ризиками орієнтовних показників митної вартості товарів» [4]. Зазначимо, що ще і до прийняття даної постанови виробники легкої промисловості, постійно стикалися із завищенням митними органами митної вартості імпортованих сировинних складових, не зважаючи на прямі зовнішньоекономічні контракти. При цьому, стабільна робота підприємств легкої промисловості України більше, ніж на 90 відсотків, залежить від імпорту сировини і матеріалів: це – бавовняне волокно, хімічні волокна і нитки, вовна, пряжа, тканини, шкірсировина, барвники та інші текстильно-допоміжні речовини, а також технологічне устаткування, які в Україні не виробляються або виробляються у недостатній кількості і асортименті. Тому питання митної вартості сировини, матеріалів та комплектуючих для галузевих підприємств є вкрай важливим.

Встановлення митними органами більш високої ціни при розмитненні на сировинні складові в результаті збільшить собівартість готової продукції, знизить її цінову конкурентоспроможність, що може стати вагомим тягарем для діяльності підприємства в умовах жорсткої конкуренції з тіньовим сектором економіки на внутрішньому ринку України, який за оцінкою Асоціації «Укрлегпром» складає щонайменше 2/3 його обсягу за товарами легкої промисловості. Експертною групою Асоціації «Укрлегпром» проведено дослідження зовнішньоекономічних цін продукції легкої промисловості, результати якого доводять, що митна вартість сировинних матеріалів легкої промисловості є значною або навіть вищою, ніж готових одягу і взуття, що недопустимо, й безперечно свідчить про заниження митної вартості на готові товари у 2-5 разів. Так, середня ціна імпорту шкіряної сировини за 5 місяців 2015 р. у 4 рази перевищила ціну імпорту готових

виробів зі шкіри і взуття, і становила відповідно 8,1 дол.США/кг проти 2,0 дол.США/кг. За даними Державної служби статистики для імпорту 41 групи УКТЗЕД у липні поточного року індекс фізичного обсягу (Ласпейреса) становив лише 83,9%, індекс середніх цін Пааше – 92,7%, індекси умов зовнішньої торгівлі кількісний – 87,7%, а ціновий – 99,8% відповідно. Тому зниження митної вартості для сировини даної товарної групи цілком природне.

Крім того, за результатами аналізу міжнародних ринків у зв'язку з падінням попиту на шкіри і шкіряні товари у світі у 2015 році на основних світових ринках шкіряної сировини зафіксовано зниження цін на 30-45% порівняно з 2014 роком [5].

Таким чином, вважаємо, що при визначенні митної вартості сировини (у т.ч. шкіряної), текстильно - допоміжних матеріалів, комплектуючих для виробників легкої промисловості необхідно застосовувати діючі норми Митного кодексу України, тобто застосовувати митну вартість за прямими контрактами, що також враховують цінові тенденції світових ринків на сировину і матеріали. Натомість, запровадження постанови КМУ №724, на думку виробників легкої промисловості, створить непрозорий та незрозумілий механізм визначення митної вартості, сприятиме корупції на митниці та призведе до ще більш жорстких умов роботи, невиправданого втручання і блокування господарської діяльності виробничих підприємств – платників податків. Застосування орієнтовних показників митної вартості товарів та їх перегляд щомісяця призведе до автоматичного постійного коригування у бік підвищення, збільшення податкового навантаження, що поглибить розвиток негативних тенденцій імпорту, виробництва, здорожчання продукції, розширення контрабанди та тіньового сектора економіки. Подальший розвиток такого тренду може призвести до часткової або повної зупинки більшості вітчизняних підприємств, і знищення цілої виробничої та соціальнозначимої галузі легкої промисловості. На нашу думку, за таких умов необхідно забезпечити проведення виваженої державної промислової політики, спрямованої на створення рівних умов конкуренції, викорінення корупційних схем та всебічне сприяння розвитку промислового

сектора, який створює валовий внутрішній продукт, особливо продукцію кінцевого споживання з більшою доданою вартістю, забезпечує зайнятість і доходи населення, а також є важливим джерелом наповнення Державного бюджету. В зв'язку з цим, Асоціацією за підтримки її учасників – провідних підприємств легкої промисловості, направлено звернення до Президента України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів та Державної фіскальної служби України щодо необхідності термінового скасування постанови КМУ від 16.09.2015 №724, яка принесе економіці України більше шкоди, ніж користі [6].

Водночас, запропоновано зосередити увагу на посиленні контролю правильності визначення митної вартості у розрізі товарних підкатегорій згідно з УКТ ЗЕД і країн походження на наступні товарні групи легкої промисловості: 61 одяг та додаткові речі до одягу, трикотажні; 62 одяг та додаткові речі до одягу, текстильні; 63 інші готові текстильні вироби; 64 взуття. Встановлення обґрунтованих ринкових цін на імпорт даних груп товарів сприятиме створенню рівного конкурентного середовища для імпортерів і вітчизняних виробників та кращих умов для розвитку легкої промисловості.

Список використаних джерел:

1. Національний класифікатор України ДК 009:2010 «Класифікація видів економічної діяльності», затверджений наказом Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчого комітету від 11.10.2010 №457
2. Матеріали до засідання правління «Укрлегпром» 11.06.2015. «Інформаційно-аналітичні матеріали Української асоціації підприємств легкої промисловості «Укрлегпром-15», К., 2015, 55 с.
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України/Статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України. постанови Кабінету Міністрів України від 16.09.2015 року №724 «Про використання у системі управління ризиками орієнтовних показників митної вартості товарів». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
5. Hidenet Publications [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://hidenet.com/>
6. Головні події. Укрлегпром [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrlegprom.org.ua/golovni-podiyi/>